

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

De præcipuis effectibus, virtutibusq[ue] in passione Christi nobis exhibitis,
Sermo

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

Philip. 2.

1. Pet. 2.

valeamus. Cum itaque prima nocte surrexeris, ob reuerentiam illius amoris, qua Christus se vincum tradidit in manus malorum hominum, & hoc obediens factus Patri suo vsque ad mortem, dispone in corde tuo obedire te velle ad omnia, quæ tibi ab eo, aut vicarijs eius iniunguntur. Hora prima, ob reuerentiam humilitatis, qua coram indigno iudice, velut agnus mansuetissimus stetit, subijcias te omni creaturæ propter ipsum, & ad quilibet vilia, & indigna sis opera paratus. Hora tertia, ob amorem, quo contempti conspui, & opprobrijs varijs se affici passus est, te ipsum contemne, vilipende, & opprobria libenter sustine. Hora sexta, crucifiges tibi mundum, teque mundo, cogitans qualiter Dominus Deus tuus omnium creator, pro amore tui crucifixus sit. Hora nona, morere mundo, & omni creaturæ, violenter, vt amara mors Domini Dei tui, adeo in corde tuo dulcescat, quatenus quicquid Deo minus est, tibi inspidum fiat. Hora vesperturæ, Dominus Deus tuus de cruce fuit depositus, & tu recole cum gaudio, qualiter post mortem, & omnes labores tuos felici requie requiesces in sinu eius. Ad Completorium, memor sis vnionis illius, qua spiritus vnus cum ipso effectus, ipse in summa lætitia perfrueris: Quæ vnio hic in via incipit per voluntatem tuam, & ipsius concordiam in omnibus tam aduersis, quam prosperis, & in futuro complebitur, per æternam gloriam in cælis, vbi vnus eris cum ipso Christo, sicut ipse cum Patre & Spiritu sancto vnus, verus, ac indiuisus Deus est, nunc & in æterna secula, Amen.

SERMO DE PRÆCIPVIS EFFECTIBUS, virtutibusque in passione Christi nobis exhibitis.

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigijs eius, I. Pet. II. Charissimi fratres, ac filij, licet tota vita innocentissima Domini nostri Iesu Christi, sit purissimum, & lucidissimum speculum bene virtuosæque viuendi, tamen passio eius est, quasi summa, & registrum omnium virtutum. In ipsa enim relucet perfectio omnium virtutum. Nam quicquid Dominus per totam vitam suam docuit, & operatus est, hoc in passione sua summarie, compendiose, & perfectissime monstrauit, & nobis in exemplum reliquit. Nam sicut S. Augustinus testatur, non solum quicquid boni gessit Christus in terris, sed & quicquid mali sustulit, totum disciplina morum fuit. Reliquit ergo nobis exemplum. Sed quibus dicit exemplum? Exemplum humilitatis, pauperatis, patientiæ, mitiæ, obedientiæ, pietatis, largitatis, charitatis & similibus. Videamus ergo nunc primo de paupertate, quam Dominus Iesus in natiuitate sua consecrauit, & per totam vitam suam familiarissimam sibi fecit, quomodo eam in passione seruauit. Non tamen hic loquor de paupertate inuita, vel que et sola necessitate accidit, sed de voluntaria & affectata paupertate, cum effecta penuriam sentiente, quæ vocatur alio nomine paupertas spiritus. Hanc Christus ab infantia tenuit, sicut dicit Apostolus, Egenus factus est propter nos, cum diues esset. Et S. Ambrosius: Recordare omnem vitam Saluatoris, à partu virginis vsque ad patibulum crucis: & non inuenies nisi stigmata paupertatis. Sed omittamus pro nunc paupertatem, quam elegit in natiuitate. Te-

August.

Paupertas Christi quant.

Matth. 3.
1. Cor. 1.
Ambros.

Lucæ 2.

VI

ceamus, quod non habuit locum vbi nasceretur, nisi vile stabulum, & ar-
 stum praesepium, cum tamen esset Dominus & creator omnium. Praterea-
 mus denique, quomodo per totam vitam esurijt, & sitiuit, & de eleemosyna
 fidelium vixit, non habens agrum, nec domum, nec hospitium proprium:
 sed nec mater eius, nec Apostoli, quia omnia reliquerant. Hanc solum pau-
 pertatem commemoremus, quam post Dominicam Palmarum, id est, in
 hebdomada passionis suae, in monumentum reliquit. Ecce in die Palma-
 rum cum susceptus fuerat cum magno honore, per totum diem praedicavit
 in templo vsque ad vespertum, de sero circumspectus omnibus, sicut Euange-
 lista testatur, & glossa supplet, si aliquis veller eum inuitare ad hospitan-
 dum, cum nemo esset qui eum reciperet, ieiunus & fatigatus redijt in Berha-
 niam. Videte quod non solum non habuit proprium hospitium, sed nec
 alienum, nec panem in tanta necessitate. Similiter accidit ei in feria 2. & 3.
 quod mane veniens in ciuitatem, per totum diem praedicabar, & vespere
 adhuc ieiunus redijt in Berhaniam. Sed notate vltterius: Dum secundum ritum
 legalem Pascha volebat celebrare, nouum instituturus Sacramentum,
 non habuit domum vel agnum, aut caetera necessaria pro tanta solennitate,
 sed misit duos discipulos ad quendam amicum suum qui praeparauit. Ipse
 quidem potuisset habere, si voluisset per seipsum. Vnde enim alij habent, ni-
 si ab illo? Sed qui alijs prouidet, ipse voluit pauper & mendicus esse, ad com-
 mendandam paupertatem.

Matth. 16.
 Marc. 14.
 Luc. 22.

Denique in passione eius, dum erat nudus affixus in cruce, nunquid non
 paupertatem exhibuit? Nonne paupertas eius reuelat maximè in septem?
 Primo, in nullius non solum pecuniae, sed cuiuscunque rei possessione, in-
 tantum pauper, vti minima re se potuisset liberare, & vitam suam redime-
 re à morte, non habuisset. Secundo, in amicorum amissione, quia non fuit
 qui pro ipso apud iudicem staret, aut pro eo loqueretur. Tercio, in vestium
 nudatione, quia non habuit, quo carnem suam operiret. Quarto, in terrae
 subtractione, quia in cruce fixus, non habuit de ea scilicet terra tantum, v-
 bi pedem figeret. Quinto, in cibi & potus sublatione, quia praeter acerum &
 sel, non habuit quod comederet, aut biberet. Imo communissimum quod
 omnibus superabundat hominibus, non habuit. Quid fuit hoc? Quod in
 maxima siti sua non habuit vel modicum aquae, vt refrigeraret linguam su-
 am. Sexto, tam pauper fuit, quod cum penderet in durissimo lecto, scilicet
 in cruce, non habuit locum quo caput suum reclinaret. Vnde ipsemet dixit:
Vulpes foueas habent, & aues nidus, filius autem hominis non habet, vbi caput suum re-
clinat. Septimo, pauper fuit à membrorum libertate, quia nullum mem-
 brum habuit liberum, quo se posset iuuare, nisi linguam aceto & felle ad-
 vsum etiam impeditam. Consideratis nunc, quod penes quem est om-
 nium rerum affluentia, quantum ad Dominum, quia ipse est Rex regum,
 & Dominus dominantium, Dominus & creator omnium, apud illum est &
 omnium rerum extrema penuria; quantum ad possessionem & vsum, & si-
 cut nudus egressus est de vtero matris in mundum, ita nudus regreditur de
 mundo, nihil terrenum, aut temporale prorsus retinens, nihil habens. Vn-
 de in Threnis dicit: *Recordare paupertatis mei.* Sicut autem in vita dilexit pau-
 pertatem, ita etiam post mortem seruauit. Nam in alterius linteo inuolutus,

Paupertas in
 Christi pas-
 sione in sep-
 tem reuelat.
 Matth. 26.
 Ioan. 1.
 Marc. 15.
 Matth. 27.

Matth. 8.
 Luc. 9.

Matth. 27.
 Marc. 15.
 Ioan. 19.
 Luc. 19.
 Apoc. 19.

Iob 1.

Thren. 1.

Matth. 27.
 Ioan. 19.

Matth. 7.

Paupertatis
solum titulo
quinam peri-
culose abun-
dent.

1. Cor. 7.

1. Tim. 4.

Humilitas
Christi quan-
ta

Phil. 2.

Humilitatio
Christi quan-
ta & in qui-
bus splendu-
it.

Luc. 2.

Ibidem.

Matth. 11.
Humilitate
in passione,
sua, quantam
exhibuit
Iesus,
Ioan. 13.

& in alieno fuit reconditus sepulchro. Quare? quia propriū non habuit. Ad-
uertitis modō (ni fallor) Christum factō, etiam si verbo tacuisset, pauperes
prædicasse beatos, quando paupertatem præ omnibus mundi diuitijs sele-
git, sic dilexit, sic vsque in finem in seipso seruauit, quando matrem suam
Apostolos, & omnes amicos suos sola paupertate dotauit in vita, & post
mortem nihil hereditatis præter paupertatem reliquit. Quid ad hæc nos
dicemus, qui sub paupertatis titulo abundamus? Vt nobis, non dico pro di-
uitijs, sed etiam pro paupertate nostra, qui virtutis nomen querimus & pau-
peratis nolimus sentire honorem. Delicata est nimis paupertas nostra, qui
sic esse volumus pauperes, vt nullum sentiamus defectum. Nec solum cupi-
mus quæ sunt ad vitæ necessitatem, sed etiam quæ ad curiositatem, vtinam
mentiar, si dixerō, voluptatem. Quicquid videmus, vel audimus, concupi-
scimus. Ad hoc aspiramus, laboramus, querimus, habere volumus, & pro-
curamus. Quare hoc? Quia temporalia nondum perfecte reliquimus, eo
quod amore eorum adhuc in cordibus nostris circumferimus. Affectu
visibilium ita stringimur & ligamur, quod ad ea bona, quæ supra nos sunt,
aspirare nequimus. O charissimi, quam tolerabilis est paupertas nostra.
Quid minus habemus, quam hi, qui viuunt in proprietate, rerumq; abun-
dantia? Nunquid non tam bene & sufficienter omnia vitæ necessaria habi-
mus, sicut & ditissimi huius seculi? Nunquid non quietius & sine cura nostra
vuiuis, quam hi, qui toto tempore vitæ suæ curis & sollicitudinibus anxii-
antur? Non sumus ergo ingrati, & vtinam non sumus ingrati. Vtiamur neces-
sarijs tanquam non videntes, id est, pro sola necessitate, non ex desiderio, nec
pro delectatione. Sustentemur creaturarum vsu, non ligemur affectu, sum-
per cum gratiarum adione paucis contenti, & sine murmuratione. Secun-
da virtus quam Christus docuit in passione, fuit humilitas. *Humilitatem
quis enarrabit? Etenim cum in forma Dei esset, vt inquit Apostolus, ad Philip.
non rapinam arbitratus est esse se aequalē Deo: sed semetipsum exinanuit formam
serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Humili-
tati semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis.* Humilia-
uit & exinanuit semetipsum vsque ad incarnationem, vsque ad mortalita-
tis humanæ participationem, vsque ad diaboli tentationem, vsque ad populi
derisionem, vsque ad sputa & vincula, alapas & flagella. Et hoc si paruum
est, aliquid de genere mortis eius addendum est, non cuiuscunque, sed cruci-
tis, quæ ignominiosior est. Non dicam modo de humilitate eius in natiui-
tate, quod noluit in palatio, sed in stabulo nasci, quod voluit ante ora iumentorum
poni, pannis inuolui, vt peccator circumcidi, vt peccator & seruus in
templo redimi, tantaque fuit eius humilitas, quod ante bouem & asinum in
natiuitate sua voluit in præsepio reclinari: sed maior fuit, quod in cruce in-
ter duos latrones voluit eleuari. Nec de humillima eius conuersatione dicam.
Quis enim illam satis explicaret? Sufficiat hoc pro humilitatis testi-
monio, quod hanc virtutem quasi singularem nobis commendauit, & se in
exemplum posuit, dum diceret: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.*
Modo de humilitate eius duntaxat, quam in passione demonstrauit, dica-
mus. Quomodo placet vobis illa humilitas? Cùm enim sciret (vt dicit Ioan-
nes) quod Pater ei dedisset omnia in manus, & quod à Deo exiuit, & ad Deum
vadit,

VI

vadit, id est, cum se sciret, quis & qualis, & quantus esset, non potentiam, sed humilitatem exhibuit. Quam? Deposuit vestimenta sua, linteos se praecinxit, curauit genua sua ante pedes discipulorum, imo etiam & primo ante pedes crudelissimi traditoris sui, volens eum humilitate sua placare, lauit pedes eius & singulorum, extersit & osculatus est. O tremenda maiestas, o stupenda humilitas: Quis poterit satis te admirari? Verè Domine Iesu sic est, ut dixisti: Quia non venisti ministrari, sed ministrare. Et quod in medio es discipulorum, non sicut qui recumbit, sed qui ministrat. Sed procedamus vltterius. Egreditur in hortum & orat. Videte quam humiliter orat, procidit in faciem, non contentus flexus genibus orare. Ex hinc videte conditiones passionis suae, quas elegit. Accusationes falcissimas contra se audiens, humiliter tacuit, cum in potestate sua foret sic vel sic mori, derisiones, opprobria, subfannationes dissimulauit, locum passionis elegit despectissimum, scilicet in monte Caluariae, vbi cadauera mortuorum iacebant: genus mortis ignominiosissimum, scilicet crucis, quae ita abiecta erat, quod nemo Iudeorum volebant tangere tanquam maledictam. Consortium despectissimum, quia in medio latronum: quia pati inter bonos & honestos haberet aliquid alleuiationis, eo quod solus non pateretur, & innocentia eius testaretur ex consortio bonorum. Christus verò elegit cum latronibus crucifigi, & tanquam princeps in medio eorum. Denique propositus à Pilato Iudaeis cum alio latrone omnibus exoso, ipse voluit illum latronem tanquam iustiore sedimitti. Se verò tanquam iniquum reprobari & damnari: licet enim omnia Iudaei illi opprobria ingerent innocenti, ex inuidia & malicia, tamen nihil potuissent praualere contra eum, nisi ipsemet voluisset suscipere. Ex eo tamen nihil ipsi fuerunt excusati, quia Dominus voluit pati: quia voluntas Domini Iesu non imposuit illis necessitatem crucifigendi. Alia intentio fuit illorum, qua Christum voluerunt occidere, alia intentio Christi, quare voluit occidi. Sed redeamus ad Domini humilitatem. Nihil abiectioris fuit, quod illi impiissimi in Dominum non exercuerunt, nihil contumeliarum & opprobrii, quod non irrogarent, nihilque tam vile & despectum, quod humilitas eius, scilicet Christi Iesu, pati non affectaret. Hanc eius humilitatem plus admirabimini, si consideretis, quis ipse est, qui sic se humiliavit, quanta maiestas, quanta sublimitas, summus, aeternus, infinitus, immensus. Omnipotens & gloriosus Deus. Ratione enim vnionis verbi cum humanitate in vnitatem personae, quicquid passionis & vilitatis irrogatum fuit humanitati, dicitur etiam sustinuisse diuinitas, licet secundum se impassibilis sit ipsa diuinitas. Et ideo quod tanta maiestas, tanta sublimitas, cui caeli & terra se inclinant, voluit tam vilis, tam indigna, tantisque ludibriis pati, vilificari, conculcari & tam miserabiliter tradari, ita ut speciem suam etiam amitteret, ineffabilis & stupenda fuit humilitatis. Quod prauiderat Esaias, dicens: Non est ei species neque decor, & vidimus eum, & non erat aspectus, & desideramus eum despectum, & non sumus viri virum dolorum, & scientem infirmitatem, & quasi absconditum vultus eius, & despectus: vnde nec reputauimus eum. Et reputauimus eum quasi leprosum, & percussum à Deo & humiliatum. Hanc eius humilitatem considerans deuotus Bernardus exclamat: O humilem & sub-

Matth. 26.
Luc. 22.

Matth. 27.

Ibidem.

Deut. 21.
Galat. 2.

Matth. 27.
Marc. 15.
Matth. 27.

Humilitas
Iesu quomodo
confide-
tanda.

Esaias 53.

Bernard.

riam Angelorum. Nemo sublimior & nemo despektor. Esto vilis quam poteris, nunquam Christo vilior eris. Ipse siquidem Rex regum & Dominus dominantium fuit vilissimo precio venalis expositus, a vilissimo populo vilissima passus, in vilissimo loco crucifixus, & vilissimo crucis supplicio traditus, & inter latrones positus, cum iniquis & vilissimis hominibus deputatus, & modo vilissimo est tractatus. Etenim tanquam malefactor bonus Dominus capitur: tanquam furiosus, mansuetus, vinculis constringitur, tanquam pestifer Saluator accusatur & arguitur, & tanquam factus Dei sapientia irridetur, tanquam homicida vita hominum morti datur, tanquam leprosus & immundus mundator criminum extra moenia eijcitur, tanquam latro crucifigitur, tanquam flagitiosus confutandus ab omnibus, & intuentus ab omnibus nudatur, & confusione indutus ab omnibus sustigatur, & tanquam vermis vilissimus summus Dominus conspuitur, abijcitur, occiditur & conculcatur: Hæc Bernardus. Postremo, accedit ad ipsius humilitatem, quod in illo festo Paschali, quando omnis populus Indæorum gaudebat, & in aspectu tantæ multitudinis collectæ ex omnibus terris & quæ conuenerat ad diem festum, voluit tanquam pessimus latro iudicari, qui erat innocens & agnus sine macula, opprobriofissima quoque morte diffamari, de quo ante tam magna fama fuerat, quod surrexisset novus Propheta in populo, vt verè impleretur in eo quod dixerat per David in Psal. *Ego autem sum vermis & non hominis, opprobrium hominum & abiectionis plebis. Omnes videntes me, deriserunt me, locuti sunt labijs, & mouerunt caput.* Tertia virtus est illa eximia patientia, quam per totam passionem suam nobis in exemplum exhibuit, quod inter tot verba dura, duriora verbera, durissimæ tormenta cum malediceretur, non maledicebat, cum pateretur, non contuminatebatur: tradebat autem se iudicanti iniuste. Sed sicut Esaias prædixit, dicens: *Sicut quis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet, & non aperiet os suum:* non se defendit, non se vindicauit, non se excusauit. Sed quid fecit? Dicit Hieremias: *Dabit percutienti se maxillam, saturabit opprobrijs.* Dicit & ipse Christus per Esaiam: *Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus. Faciem meam non auerti ab increpantibus & conspuentibus in me.* Hanc eius patientiam melius caperetis, si dolorem passionis eius cognosceretis, si agnoscere & pensare possētis, quam afflictiuos, penosos, diros, variosque sustinuerit cruciatus. Percurrite passionis eius seriem, quot idus, quot verbera sustinuit in captione, quoties trusus, impulsus, tractus a iudice ad iudicem ductus, cæsus, consputus, colaphizatus. Legitur in reuelationibus sanctorum, quod in captione Christus fuit percussus super os suum XXX. vicibus, & postea sine numero. Item proiecerunt eum in terram lapides, alapas sustinuit C. & II. colaphos C. & XX. conspuiones LXXIII. Item, quantum putatis ipsum dolorem sustinuisse in sui flagellatione, quando totum corpus eius tenerrimum fuit virgis, flagris & scorpionibus sine cathenulis aduncis diutissime cæsum, ita vt nulla pars corporis remaneret illaesa: quando non solum cutis vulnerabatur & patefiebat, sed etiam caro dilacerabatur. Item, in coronæ impressione, quando aculei per verticem vique ad cerebrum pertingebant. Si vos in pede, vel in manu, non possētis modo dico tempore spinam vnā tolerare, quid fieret, si multas haberetis in capite?

Apoc. 19.

Luca 22

Matth. 6.

Marc. 14.

Psalm. 22.

Patientia Christi eximia.

1. Petri 2.

Esaias 53.

Thren. 3.

Esaias 50.

Matth. 26.

Marc. 14.

Luca 22.

& 23.

Ioan. 19.

VI

pute? Quid anxietatis putatis ipsum habuisse quando baiulavit crucem suam supra dorsum vulneratum in flagellatione? & ipse ita exhaustus viribus fuit in passionibus per totam noctem, quod mirum fuit ei vnum passum pedis potuisse locare. Legitur in revelationibus deuotorum, Christum quinquies cecidisse sub cruce, & crucem super eum. Item, quando fuit nudatus ad crucifigendum, & vestis lanea fuit ex vulneribus extracta, quibus impacta fuerat, & sic omnis dolor pristinus grauius renouabatur, qua fuerat ante in flagellatione. Item quid putatis eum doloris habuisse, quando præcipitatus fuit super crucem, & perforata vna manu, & cruce affixa clauo grosso & obtuso, trahente secum in foramen carnem, cutem, & neruos, dum alteram ad foramen nimis distans funibus traxerunt, & similiter pedes deorsum? Sicque totum corpus eius in pellis modum distenderunt, membrorum iuncturam dissoluerunt, compages & neruos, ossaque distraxerunt, vt omnia membra eius possent dinumerari, sicut prædixerat David in persona eius: *Volebant manus meas, & pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea.* Si ossa, quantum magis membra? Item, quando eum sic extensum erexerunt cum cruce, & ipse sic pependit cum tota mole corporis in tribus duntaxat clauis per tres horas in cruce quid sustinuit? O quomodo mouet vos hoc? Certè si hoc non mouet vos ad compassionem, estis duriores lapide. Si hoc spectaculum flebile non excutit vobis lachrymas, tunc exaruitis. Cum itaque Dominus tales cruciatus ferret, quid fecit? Nunquid vindicauit se? Minime. Sed nonne potuit totam machinam mundi in puluerem redigere? vtique. Sed noluit. Et mirum est, quod non fecit pro tanta contumelia & iniuria sibi creatori omnium à suis perfidissimis, vilissimisq; vermiculis illata. Sed nunquid in tanta pœna murmurauit? Quid dixit: *Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.* O nouam melodiam, o nouum & dulcem inauditum patientiæ sonum, quam noua illa corda super citharam crucis extensa perforauit. Ecce charissimi, videre admirabilem patientiam, quæ tanto maior est, quanto maiora & difficiliora sunt, quæ patitur. Dolor autem quem Christus in passione sua habuit, maximus dolorum omnium fuit in hac vita, si omnia comportarentur, quæ passi sunt martyres sancti (quamquam graui passi sint) non posset tamen omnis dolor eorum comparari dolori Christi. Magnitudo autem huius doloris ex multis causabatur. Primo, quia debuit satisfacere pro omnibus miserijs & defectibus huius vitæ, quos homo per peccatum incidit, & hominem inde liberare ac sanare. Item, debuit satisfacere pro peccatis totius mundi, quia Pater imposuit illi omnia peccata, quæ facta sunt & fiunt, & futura sunt, à primo homine vsque ad nouissimum hominem, & hæc peccata puniuit supra dorsum eius, hoc est, tantam pœnam & dolorem illi imposuit, quantum sciuit deberi pro vnoquoque peccato. Cogitate nunc quot peccata fiunt in vna ciuitate, solum in vna die. Quot fiunt tunc in vno regno? quot fiunt in toto mundo? quot autem fiunt & facta sunt, & fient ab initio mundi, vsque in finem, quis nouit cogitare? & tamen Deus nouit in pondere, numero, & mensura: hæc omnia posuit Pater super Filium, & Filius spontè suscepit super se, & vnumquodque soluit, hoc est, pro vnoquoque peccato tantum dolorem & pœnam sustinuit, quantum Pater siue diuina iustitia taxauit. Quanta autem pœna fuerit infligenda

1. Tim. 2.

Luc. 23.

Dolori Christi magno ex multis causabatur.

Sapient. 11.

TT pro

pro peccato mortali in hac vita, Deus solus scit. Et post hanc vitam si peccatum remanet mortale, cerum est, quod debetur ei poena aeterna. Pro his igitur peccatis Christus satisfecit, licet non omnes percipiant illum fructum passionis. Et hoc non est ex defectu passionis Christi, nec ex insufficientia satisfactionis Christi, sed ex propria illorum culpa. Et quamvis Christus potuisset sufficienter satisfacere pro peccatis totius mundi, etiam si non vnam guttam sanguinis effudisset, ratione nobilitatis suae, id est, ratione diuinae naturae humanitati in vnitatem personae vnicae, tamen noluit vniuersae potestate, id est, noluit humanum genus redimere potentia, sed iustitia: nec attendit quantum virtutis & valoris haberet passio sua ex diuinitate fibernata, sed quantum dolor sufficeret, & quae secundum iustitiam commendando pro populi iniquitate. Et haec ratio fuit, quare non solum contentus fuit dolore, qui extrinsecus sibi ab inimicis inferebatur, sed etiam per seipsum auxit, id est, assumpsit, quae auergerent passionem eius, vt quasi in statera ferret sufficientissima per solutio, & aequiparatio passionis suae contra peccata singulorum. Sequitur ergo, quod ex quo Pater imposuit ei peccata totius mundi & singulorum, imposuit ei etiam dolores & poenas debitas, quas singuli pro peccatis suis deberent tolerare. Vnde Esaias bene dicit: *Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Omnes nos quasi oues errantium, vnusquisque in viam suam declinauit, scilicet per diuersa peccata. Et Dominus posuit in eo omnium iniquitatem nostram.* Pro quanto igitur pluribus peccatis habuit satisfacere, tanto maiores dolores oportebat eum (secundum quod voluit) sustinere. Secundo, dolor Christi fuit maximus ratione complexionis formatum à Spiritu sancto ex nobilioribus & purissimis guttis sanguinis de corde virginis Mariae, & ideo quanto nobilior fuit corpus, & in actu viuacius ceteris, tanto etiam maiorem accepit dolorem, quoties fuit laesum. Tertium, quod Christi dolorem reddebat maiorem, fuit quod passus fuit generaliter & specialiter in singulis membris, vnde verificatum est in eodemo Esaias: *A planta pedis vsque ad verticem capitis non remansit in eo sanitas.* In toto enim corpore suo fuit ita plagis, liuoribus & vulneribus affectus & obiectus, quod non remansit in eo nec vna portiuncula illaesa, quantum non pungere posset, sed omnia erant vulnerata, percussa, conuulsata, &c. Legitur reuelatum, Christi vulnera fuisse quinque millia, quadringenta, & septuaginta quinque. Vnde qui quotidie XV. Pater noster legeret, post annum completum quodlibet vulnus salutasset vnum Pater noster. De hac passione singulorum membrorum dicit deuotus Bernardus: *Caput angelicus rosmadum spiritibus, densitate spinarum pungitur, facies pulchra pro filij hominum spuris Iudaeorum deturpatur, oculi lucidiores sole caligantur in morte, aures quae in caelo audiunt angelicos cantus, audiunt peccatorum blasphemias, os quod docet Angelos, felle & aceto potatur, pedes quorum scabellum adoratur, cruci clauo affiguntur, manus quae formauerunt caelos, sunt in cruce extensa, & clauis affixae, corpus verberatur, lancea latus eius perforatur. Et quid plura? Non remansit in eo, nisi lingua, vt pro peccatoribus exoraret, & vt matrem discipulo commendaret. Passus itaque fuit Christus in omni*

Esaias 53.

Esaias 1.

Vulnerum Christi numerus.

Bernardus. 1. salm. 44. Eccl. 3.

Isaias 53.

In omni
fuit in
quibus
tunc quo
um dign
dicit dix
fuit ab o
em con
vilitate
bilis, ta
scire l
num ad
scin legi
exterior
fuit in C
dum, qu
unitatis
nitate sit
habuit v
lapide dol
conforta
quam fuit
non fuit
meus, L
qui sibi
mas non
ra temp
horte,
dangin
dolor co
deorum
& de cor
cum scel
to ampli
gulari
retracta
tionem
& super
toto mu
rent
vacuus
radialis
bi mas
plam:
quand
gram,

VI

In omnibus membris, præcipuè quoque in membris maximè sensibilibus, sicut in manibus & pedibus, in quibus est magna neruorum abundantia, in quibus maximè viget sensus tactus. Quartum, quod aggrauauit passionem, quod ipsi tam innocenti sine macula, & sine demerito, tamquè nobili, & tam digno inferebantur tam vilia, à personis vilissimis, in vilissimo loco, sicut dixi supra de humilitate. Quintum, quod in passione sua fuit derelictus ab omnibus, ab Apostolis, quia fugerant: ab amicis, quia non audebant eum confiteri: imo dubitabant, videntes eum tam opprobriosa pati, & tam viliter mori, quia etiam aliqui compatiiebantur ei, & adstantes vt mater sola dolens, tamen non poterant eum iuuare. Fuit etiam derelictus à Patre. Quod deinde legitur, quia in nullo humanitas fuit confortata in passione, nec aduersa ad leuius parandum, nec minorem poenam ratione diuinitatis sensit, sicut legitur de martyribus, qui tantum sæpe fuerunt ab intra consolati, quod exteriores poenas non attenderunt, vel vt delectabiles acceperunt. Sic non fuit in Christo, quia fuit infirmitas humanæ naturæ sibi relicta ad patiendum, quia non habuit alleuiantem consolationem defluentem à torrére diuinitatis, sed habuit aliam confortationem quandam, seu virtutem à diuinitate sibi vnita, quæ non minuebat dolorem, sed potius augebat. Quæ quod habuit virtutem non moriendi, sed perseverandi in tormentis: quod potuit sæpe dolorem mortis sentire, & tamen (quamdiu voluit) viuere. Hæc virtus confortatiua non fecit eum dolorem minus sentire, sed prolixiorum, alioquin fuisset mortuus in tantis poenis, antequam venisset ad crucem. Non enim fuisset possibile puro homini tanta pati, & ideo clamat ad Patrem: Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Sextum, quod præter dolores, qui sibi ab extra inferebantur, habuit dolores, tristitias, & anxietates internas non leuiiores. Quantas putatis eum habuisse in mente tristitias & dolores tempore passionis exhibitæ, quando ita anxius fuit ante passionem in horrore, quando adhuc nullus hostium fuit præsens, quod sudorem sudauit sanguineum ex sola imaginatione passionis futuræ? Hæc autem anxietas & dolor cordis eius causabatur ex multis. Primo, propter ingratitude[m] Iudeorum, quos pro populo peculiari elegerat, & multa beneficia concesserat, & de eorum stirpe carnem assumpserat, quod in illis tanta ingratitude, & tantum scelus inueniretur, quod Dominum & creatorem suum occiderunt. Et multo amplius propter ingratitude[m] futurorum Christianorum, pro quibus singularissime patiebatur, quod tam paucos sciuit futuros, qui talia beneficia retractarent, & sibi gratias agerent. Tristabatur maximè propter frustrationem suæ passionis, quia cum esset excellentissimum, sufficientissimum, & superabundantissimum premium pro mille mundis (si essent) tamen ex toto mundo tam paucos sciuit futuros, qui fructum suæ passionis perciperent: sed tantus labor, tantus dolor, tantusquè amor fieret inanis, & vacuus ex defectu illorum. Hic dolor considerationis humanæ ingratitude[m], paucitatis saluandorum, & multitudinis damnandorum, fuit sibi maior, quam dolor flagellationis, vel mortis cruciatus. Sumite exemplum: Aliquis emit agrum, & per totum annum colit multo labore. Et quando tempus est, vt metat fructum, præuenit inimicus, & incendit agrum, vel tempestas consumit, & ipse priuatur fructu, maior sic ipsi dolor

Lucæ 22.

Dolores Christi interni ex multis causantur. Deut. 7. 14. & 6.

Ingratitudo humana quantum cor Iesu afflixerit.

de frustratione laboris, quam de labore, id est, plus affligit eum, quod totum laborem expendit frustra & in nihilum, quam labor de se fatigauerat. Sic Christus magis dolebat, quod frustra & sine fructu patiebatur pro multis, quam quod patiebatur. Non enim auro vel argento, aut ceteris corruptibilibus redemit nos, sed suo precioso sanguine inestimabiliter digna. Vnde dicit Bernard. vel secundum alios Philippus Cancellarius Parisiæ in persona Christi: O homo, vide quæ pro te patior. Non est dolor, sine quo crucior. Ad te clamo, qui pro te morior. Vide pœnas, quibus afficio, vide clauos, quibus confodior, vide lanceam, qua transfigor. Et cum sit tantus dolor exterior, extat interius planctus grauior, cum te tam ingratum superior. Et iterum Bernardus in quodam sermone: O homo, nõne satis pro te vulneratus sum? Nunquid pro iniquitate tua afflicus sum? cur addis afflictionem afflictõ? Magis grauant me vulnera tui peccati, quæ vulnera corporis mei. Denique Dominus maximè doluit propter dispersionem discipulorum, propter scandalum & dubitationem amicorũ. Item propter passionem & tribulationem electorum, & martyrum futurorũ pro nomine suo. Maximũ verò dolorem habuit pro desolatione & mœrore dulcissima matris sibi fidelissima adstantis & compatiens. Maria etenim sola fidelis in charitate, & fide perseverans immobilis atq; perfecta, maiorem dolorem in anima sua habuit post Christũ omnibus hominibus. Nam dolor eius & compassio erga filium ex multis conditionibus augebatur. Primo, quia mulier. Mulieres enim molliores & magis compassiue sunt, quam viri. Quanto magis illa mulier, quæ est mater pietatis & misericordia, clementior & misericordior, etiam erga ingratos peccatores, quam ceteræ erga filios suos. Multo ergo mater compassa est proprio filio. Secundo, quia vnigeniti mater erat. Illum solum habebat filium, & nullum alium, in quo posset consolari. Tertio, augebat compassionem presentia, quia omnia videbatur quæ illi patiebatur: & ideo quicquid Christus patiebatur in corpore, hoc Maria patiebatur in mente. Vnde dicit S. Hieron. Quot lacerationes in corpore Christi, tot vulnera in corde matris. Quot clavi perforantes, quot ictus percutientes & carnem rumpentes, tot sagittæ per oculos intrantes, & totum cor & animam virginis vulnerantes. Quarto, quia immensum amorem habebat erga eum. Secundum enim doctores, ipsa plus dilexit Christum, quam omnes creaturæ simul, tum quia mater eius erat, & ille amor etiam naturalis erga filium suum maior erat, quam ceterarum matrum erga filios suos. Quare quia carerorum parentum amor erga filios vel filium est diuisus in patrem & matrem, eo quod de vitroque nata sit proles. Mariæ verò virginis solius secundum carnem fuit filius Iesus. Ipsa sola vestierat eum carne, & ideo sola habebat amorem patris & matris. Item quia cognouit eum innocentem (quid peccatum non fecit, nec est inuentus dolus in ore eius) summe sanctitatem, bonum, pulchrum, & secundum corporalem ætatem iuuenem: quæ omnia maiorem excitant compassionis dolorem. Quanto enim plus dilexit, tanto magis pro eo doluit, quod deberet ille vnicus suus à se auferri tam vili & contemptibili morte. Item cognouit eum Filium Dei. Sciebat enim illũ ex se sine libidine, & sine viro conceptum, & sine dolore genitum, sciebat quantas gratias ab eo recepit, & ideo dilexit eum plus, quæ omnes alia crea-

Philippus
Parisienſis.

Bernardus.

Compassio-
nis dolor in
Maria ex
multis auge-
batur.

Hieron.

Amor Mariæ
erga filium
cur maior fu-
erit quam ce-
terarum ma-
trum erga fi-
lios.
1. Petri 2.

tur, non solum tanquam suum filium corporalem, sed etiam creatorem. Et compassa est ei, quod tanta maiestas, tam vilia, & tam acerba sustineret. Cognouit enim plenè passionis eius grauitatem aggrauantes occasiones.

Ioan. 9.

Item augebatur eius dolor, quia non poterat eum in vltimis necessitatibus & anxietatibus iuuare, in nullo poterat eum consolari, vel releuare, vel saltem attingere, ita vt cruciatio maxima fuit, & clamati non potuit haustum aqua porrigere, & hoc fuit immensus cruciatus virginali cordi eius. Hanc compassionem eius sciens Iesus in cruce, æque multum doluit pro matre, sicut pro seipso, vel plus. Sic e contrario mater sciens Iesum sibi compatiuentem, etiam amplius pro eo cor ipsius secabatur. Et sic alterutrum aspiciabant, alterutrum vulnerabant, alterutrum passionibus sibi communitabant, & neuter alterum iuuare poterant: non ex defecto potentia Christi, sed ex voluntate. Voluit enim sibi matrem ad stare, non ad consolationem, sed ad maiorem dolorem, quia (vt prædixi) non erat contentus bonus Iesus his, quæ inimici sibi licet crudelissimè inferebant, sed etiam ipsemet propriam passionem maximè augmentabat ad pleniorum satisfactionem, vt secundum iustitiam solueret singula peccata ab initio mundi vsque ad finem, & pro penis inferni, quæ debentur vnicuique mortali peccato, satisfaceret. Ex quibus omnibus nunc potestis conijcere aliquantulum, quam magnus fuerit dolor Christi ab intra & extra, quod nulla poena in hac vita potest eius passioni comparari. Dico notanter quod in hac vita, quia non solent poenas inferni, quæ sunt maiores: & ideo potuit dicere illud Threnorū. *O vos omnes qui iri iustis per viam, attendite & videte, si est dolor similis dolo-*

Thren. 4.

Quanto ergo maior fuit dolor Christi, tanto eximior patientia eius probatur, qui tam equanimiter cuncta sustinuit. Quarta virtus, quam Christus in passione sua nobis in exemplum exhibuit, est illa ineffabilis mansuetudo, siue mititas, quam semper tenuit erga nequissimos & impios persecutores suos. Hæc enim mititas, seu mansuetudo, quæ facit hominem non solum patienter ferre, quæ sibi inferuntur, sed etiam inferentes & odientes se diligere, & æquanimiter portare hæc est virtus, quæ mitigat iram,

Mansuetudo Christi in sua passione.

Luce 2.

quæ reddit hominem lenem & dulcem. Hanc Christus maximè ostendit in passione sua, quia nihil asperum, nihil turbulentum, nihil durum inter quascunque iniurias tortoribus suis respondit: sed potius (cum vno nutu pouisset omnes in nihilum redigere) pro illis, sicut scitis, orauit. Hanc maximè demonstrauit in traditore suo, cuius scelus licet bene sciret, tamen non vitauit ipsum, non priuauit Apostolatu, nec dispensatoris officio, sed signa charitatis & beneficia, non solum sicut cæteris, sed plus quam alijs impendit. Vnde ante alios discipulos primo ei pedes lauit, non sine lachrymis dedit ei corpus & sanguinem suum, & in ipso momento signoque iniquæ traditionis eius præbuit illi osculum, dicens: Amice, ad quid venisti? quasi diceret: Charissime fili, licet peccatum tuum sit magnum, tamen si paratus fueris poenitere & redire ad me, libentissime tibi indulgebo, seruabo te amicum vt ante, nihil tibi improberabo, omnis iniuriæ non recordabor amplius. O charissimi fratres, vtinam ipse daret nobis imitari huius virtutis exemplum, & à se discere, sicut monuit, quia mitis est & humilis corde, vt non cito inflammaremur ad iram propter leuem etiam auram vnius ver-

Math. 11.

TT 3 bi. O

Obedientia
Chr. fci.
Ioan. 4.
Philip. 2.

ibidem.

Lucz 22.

Lucz 22.

Lucz 22.

Pietas & cō-
passio Chri-
sti.

Marc. 14.

Lucz 12.

Marc. 16.

Marc. 4.

Ibidem.

Lucz 11.

Lucz 23.

Ioan. 19.

Pietatis for-
ma in dispo-
sitione cor-
poris Christi.

bi. O quam longè abest nobis vera mansuetudo. Quinta virtus est obedi-
entia, qua tam spontè ad omnia, quæ sustinenda erant, semetipsum obtulit, ita
ut alio loco diceret: *Mens tibi est, ut faciam voluntatem Patris mei, qui in celo
est.* Et ut Apostolus dicit: *Factus est P. triobediens vsque ad mortem.* Et ne-
parum videretur vsque ad mortem, subiunxit, *ad mortem crucis*, id est mortem
vilissimam, contemptibilissimam & maledictam. Ipsi in super obedientia
notatur, quòd cum potuisset effugere noluit, quin potius elegit tempus
& locum opportunum, vbi potuisset capi, scilicet in hortu, vbi solus esset
sine turbis, sicut ipse desiderabant inimici. Item quia processit suis inimi-
cis obuiam, & cum non cognoscerent ipsum, obtulit se. Non ergo inuolun-
tariè, sed cum summo desiderio sustinuit passionem propter humani gen-
eris redemptionem. Vnde dixit: *Beatus homo bat' eo baptizari, & quomodo conuenit,
quousque perficiatur?* Et post cenam in montem Oliueti, cum ex præconside-
ratione imaginaria instantis passionis & horrore mortis, quam sensuali-
tas naturaliter timebat, Patrem oraret, & totus sudaret sanguinem, tamen
sponte se resignauit, dicens: *Non mea Pater, sed tua voluntas fiat.* Sexta vir-
tus est pietas & compassio. Huius virtutis magnum exemplum præbuit, qui
plenus est pietate & misericordia. Nunquid non grandis pietatis fuit indicium,
quòd ipse tristis circa instantem passionem discipulos suos tam longo
consolatus est sermone? & cum iam auellendus erat ab eis, tam dulciter &
prolixè prædicauit eis, quasi satiarì non posse videretur cum eis loquendo.
An non pietas quod in oratione positus seriosissima, & anxietas agone ora-
tionem discontinuans seu interrompens discipulos mœstos ter dignatus est
visitare, excitans illos & monens ad orandum, ne malè aliquid tentationis
in absentia eius corda illorum desereret? & cum tandem videret præ timore
& tristitia illos non posse vigilare, indulgit illis somnum, & stans & vigi-
lans super illos, custodiabat eos. Nonne pietas fuit, quòd Malchum, cuius
auriculam Petrus amputauerat, eò quòd præ cæteris furiosus se ad capien-
dum Iesum ingererat, protinus sanauit? quòd proditorem osculatur, ten-
tans, si posset malitiam cordis eius charitate emollire? Denique quòd Pe-
trum se negantem respexit, & ad sterum penitentiae amarissimum commo-
nuit? Quòd item portans crucem, & præ dolore & fatigatione vix spiritum
trahere sufficiens inter sauentium manus & verbera, plangentes se deuot-
as mulieres respexit, & consolatus est? Quòd immanissimos in sui super
crucem extensione dolores, perferens pro crucifixoribus suis non solum o-
rauit, sed etiam excusauit dicens: quia nescirent, quid facerent? Denique quòd
lacroni veniam petenti & regnum promisit? Quòd in super matrem tam pie
commendauit, & nos matri sub nomine Ioannis, plus sollicitus (ut semper
solebat) pro nobis, quam pro se. Hanc pietatem voluit etiam nobis demon-
strare in figura siue in dispositione corporis sui in cruce, ne desereremus ad
eum accedere, eò quòd mortis eius causa exitimus. Habet enim hæc dispo-
sitione corporis sui formam pietatis. Vnde Bernardus: Quis non rapiatur ad
spem vel fiduciam impetranda salutis, dum eius in cruce considerat corpo-
ris dispositionem, videlicet caput inclinatum ad osculandum, brachia ex-
tensa ad amplexandum, manus apertas ad largiendum, latus apertum ad dis-
ligendum, pedes clauis affixos ad nobiscum commanendum, totiusq; cor-
poris

poris extensionem ad se totum nobis impendendum. Septima virtus est, summa largitas, quia omnia sua, suos & se totum exhibuit nobis, & pro nobis expendit. Dedit enim se nobis in socium, in fratrem, in amicum, in cibum, in precium & in premium. Vnde canitur in hymno: Se nascens dedit socium, conuescens in edulium, se moriens in precium, se regnans dat in premium. Vnde Bern. Torus expensus est agnus in usus nostros. Vide nunc quanta in passione sua & cruce de se & de suis fecit xenia largitatis. Etenim corpus dedit crucifixoribus, dorsum flagellatoribus, faciem cadentibus & conspuentibus, genas percutientibus, barbam vellentibus, cor redire volentibus, vestes dedit latoribus, sanguinem reis, sudorem infirmis, fontem lateris immundis, lachrymas perditis, discipulo matrem, Simoni Cyrenæo crucem, paradysum latroni, animam Patri, vitam morti. Et alius quidam deuotus dicit: Verè largus est ille dispensator qui carnem suam dedit in cibum, & sanguinem in potum, animam in precium, vulnera in remedium, brachia in refugium, crucem in clypeum, cor in amoris iudicium, aquam in balneum, sudorem in medicamentum, clauos in falsamentum, spineam coronam in ornamentum, verba in documentum, vitam & mortem vtrumque in exemplum. Hi sunt duodecim fructus ligni vite, & duodecim panes in mensa propositionis. Ecce charissimi, totum se dedit nobis nihil sibi reseruans tantum ut sint qui velint recipere. Quam putatis districte exiget à nobis, si hæc tam preciosa dona, vel neglexerimus, vel contempserimus. Octaua virtus est immensa charitas, quæ mater est & regina omnium virtutum. Hæc ipsum plenè & potestatiue possedit, ex cuius inextimabili fornace procedens zelus ardentissimus animarum, ipsum de cælis eduxit, in hoc exilium mundanum adduxit, tuniculam nostræ carnis & mortalitatis paupertatem extremam induit, cum peccatoribus conuersari fecit, tanquam medicum cum infirmis, pro nobis ieiunare, vigilare, & in orationibus pernoctare, predicando discurrere, fatigari, esurire, sitire, frigora & caumata sustinere, contumelias, blasphemias, opprobria, ludibria, contradictiones in verbis, infidias mortis, & tentationes in factis. Tandem & ipsius mortis supplicium sustinere, & pro nobis animam suam ponere, & à sacratissimo corpore suo separari. Vnde ait Ioannes: *In hoc cognouimus charitatem Dei in nobis, quoniam ille pro nobis animam suam posuit.* Maiorem autem hæc dilectionem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Reuera dulcissime Iesu tu maiorem habuisti, qui tuam beatissimam animam pro inimicis actualiter nequissima voluntate persequentibus posuisti, pro te deridentibus, blasphemantibus, & crucifigentibus exorasti: & plus iniquitatibus eorum, quam tibi ipsi compatiens, longè plus de ipsorum ingratitude & damnatione, quam de passionis tue supplicio doluisti. Charissimi fratres, nunquam legitur Dominum fleuisse super doloribus suis, contempu sui aut super iniuria: sæpius tamen fleuisse inuenitur super nobis, fundens lachrymas compassionis & gemitus charitatis. De hac charitate dicit Bernardus: Nesciui quod tantum me diligeret Deus. Amplius mihi vilis esse non debeo, qui Deum pro me crucifigi & mori conspicio: qui tantum ei placui, ut pro me mori eligeret, ne me perderet.

Huius autem charitatis magnitudinem si vultis scire, pendite & considerate.

II. 4. sidera-

Largitas
Christi.

Bernard.

Esaiæ 53.
Esaiæ 50.

Ioan. 19.
Lucæ 24.

Marc. 14.
Ioan. 19.

Marc. 15.
Lucæ 23.

Math. 27.

Apoc. 22.
Exod. 25.
Leuit. 24.

Charitas
Christi im-
mensa.

Math. 4.
Lucæ 9.

Ioan. 4.
Marc. 4. 21.

Lucæ 11.
Lucæ 22.

Math. 26.
Marc. 10.

Ioan. 3.
Ioan. 15.

Lucæ 9.
Ioan. 19.

Bernard.

VI

Charitatis
Christi mag-
nitudinem
quomodo con-
sideranda.

siderate, quis sit ipse qui diligit: quales sint, quos diligit. Ecce ipse immen-
sus, infinitus, æternus, omnipotens, summus Deus, qui omnia scit, omnia
potest, nullius eget, dignatur cogitare, curam habere, & diligere infinitas
plusquam pater vel mater carnalis filium. Quos pauperes, infirmos, vermi-
culos terræ, pessimos, ingratisimos, obduratos peccatores, contemneret
se & sua præcepta. Hi sumus nos & ceteri, quibus quando dicit, faciatis hoc
sine timore vel eius reuerentia faciunt contrarium, qui non sunt digni, vt
morsellum panis accipiant ab eo. Hos diligit, non solum pascens & custo-
diens, sed & mortem sustinens pro peccatis eorum in se commissis, & que
potius debebat vindicare & punire quam nostri misereri. Et reuera ipse vin-
dicauit peccata nostra, ipse sufficienter puniuit, sed non in nobis. Vbi tunc
Super semetipsum, vt nobis parceret. Et hoc charissimum est charitas, quod
ipse voluit debita nostra exoluere: non solum sufficienter, id est, quantum
congruebat: sed superabundanter, quantum placebat immensa eius erga nos
charitati. Suffecisset etenim ad redemptionem nostram vnica gutta sangui-
nis eius pro nobis fusa. Sed non sufficere sibi videbatur, ad faciendam in se
& monstrandam nobis suam dilectionem, nisi totum effunderet sanguinem,
quem habebat, vt non reseruaret sibi vnica guttam. Legitur reuelatum
& habetur etiam in Alano de rupe, quod si quis quotidie C. Pater noster,
& tot Aue Maria legeret, & hoc continuaret per XV. annos, tunc saluasset
vnamquamlibet guttam Dominici sanguinis vno Pater noster & Aue Ma-
ria. De hac charitate dicit S. Bernardus: Considera Filium Virginis de-
turpatum sporis, liuidum plagis, confixum clavis. Attende cæli rectorem
stantem in cruce, pallidum morte, deformem carne. Ne pertranscas Do-
minum Angelorum, virum percussam à Deo & humiliatum, virum quasi
leprosum, & omnibus detrimentis expositum. Considera apud eum copio-
sam redemptionem. Et verè copiosam, quia per quinque partes corporis
eius, vna sanguinis emanauit, cum tamen ad redemptionem totius orbis
vna gutta sanguinis sufficeret. Sed ideo data est gratis copiosa, vt virtus gra-
titudinis in beneficio redundante claresceret. Et hoc egit, vt tibi ostenderet,
quantum te diligeret, qui non aliter, quam sic moriendo à morte te voluit
liberare. Præterea, sicut idem S. Bernardus dicit: Extensione brachiorum &
membrorum ostendit, quod tantum nos dilexit, quantum diligere potuit
(cuius dilectionis formam puer paruulus, dum fari incipit, interrogatus ab
aliquo quantum eum dum diligit: postquam respondit plura, ad vltimum
extensis brachijs & manibus, quantum potest, & inclinato capite in modum
crucifixi, dicit: Tantum vos diligo) quasi diceret: Totum me expono amo-
ri vestro, & exhibeo vobis quicquid sum, quicquid possum. Tantum vos
diligo, quod exprimere nequeo verbo, ideo quod indicibile est, exprimo si-
gno. Postremo, ad suæ charitatis ostensionem voluit sibi latus perforari
& aperiri cor, vt videamus vnde procederent hæc tam mira indicia chari-
tatis: & quod ab extra non potuit ostendere tantam charitatem, quam ab
intra habebat. Fecit enim sicut amicus loqui solet ad amicum. Qui cum af-
fectum dilectionis & benevolentia, quem habet erga illum, ipsi cupit, inno-
tescere dicit: O vtinam videretis cor meum, scilicet quantum vos diligam
& faueam. Sic fecit Christus, ostendendo nobis cor suum.

Sanguinis
guttas quot
fuderit Cari-
tus.

Bernard.

Ioan. 19.

Latus cui
ibi perforari
voluerit
Christus.

Ecce

Ecce charissimi mei, he sunt octo virtutes, quas nobis in passione sua Dominus in exemplum reliquit. Quarum septem etiam per septem verba docuit in cruce viuens: & octauam etiam inuenimus. Nam primo cum oraret pro crucifixoribus, & quos potuisset viuos facere absorberi à terra in infernum, non vindicauit se de eis, sed apud Patrem excusauit, quid aliud quam mansuetudinis, & mititatis præbuit exemplum, vt non indignemur contra iniurantes nos, sed magis oremus pro eis? Item cum latroni in vltimo vitæ poenitenti & petenti sui reminisci, statim regni sui promitteret consortium, nonne largus fuit? Nam quàm cito latro dicebat: *Domine, memenis mei*, Dominus respondit: *Amen dico tibi, quia hodie mecum eris in Paradiso*. Quanta deinde pietatis exemplum monstrauit, quando in tantis angustijs passionum pressus, tam diligentem habuit suæ matris curam, quam sub cruce videbat sibi tam fideliter assistentem, & vsque ad mortem sibi condolentem? vnde commendauit eam discipulo Ioanni dicens: *Mulier ecce filius tuus*. Deinde discipulum, & nos omnes in persona discipuli commendat matri dicens: *Ecce mater tua*. Sed non debet vos mouere quod nominat eam matrem potius quàm matrem, quia hoc fecit non ex duritia cordis, sed ad parcendum doloribus matris. Si enim blandius fuisset ei locutus nominando eam matrem, crepuisset cor eius præ dolore. Patientiam verò maximam indicauit magnitudo dolorum eius, quos dolores in isto verbo satis patefecit, dum ad Patrem clamauit. *Eli, Eli, &c.* Quod verbum ante etiam exposui, quia non intelligitur, quod diuinitas sit ab humanitate separata, sed quia nullum refrigerium, nullam poenarum alleviationem prestitit patienti. Paupertas nimia & miseranda patuit in hoc verbo, cum diceret: *Vltio*. Quia in tanta siti, quam patiebatur (quia per effusionem sanguinis & humorum exaruerat) acerrimè, non habuit modicum aquæ: sed acetum propinauerunt ei, quod tamen cum gustasset, noluit bibere, vt scilicet linguam gustando amaricaret, & tamen sitim non extingueret, & sic inde poenam sibi sponte duplicauit. Obedientiam testatus est in verbo consequente, cum dixit: *Consummatum est*: id est, ego omnia compleui, quæ scripta sunt de me, & quæ mihi Pater iniunxit, vsque ad mortem. Humilitati verò possumus applicare vltimum verbum, quod opprobrium crucis inter duos latrones sustinens, & patri se humiliter commendans, lachrymabiliter & valde clamauit: *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum*. Et sic ignominiosissima morte expirauit. Postremo charitatem magis signo voluit demonstrare, quàm verbo, quia ineffabilis erat. Signum eius ante dixi, quia permisit sibi cor perfollo latere aperiri, ac si diceret: *Ecce omnem sanguinem in cæteris membris effudi, & nunc fando quod supererat, scilicet sanguinem & aquam, omnia membra pro vobis laceranda dedi, & animam insuper in mortem dedi*. Quid restat, nisi vt cor meum, quo vos dilexi, aperiat, vt non solum ad me accedatis ad crucem, sed etiam per illud vulnus quæsi per ostium in cor meum introeatis.

Cæterum, nolo vt putetis Christum solum has virtutes exhibuisse, quas enumeravi, sed omnes perfectissimè in omnibus & singulis actibus. Quanta ibi fuit iustitia, quanta misericordia? (vt de reliquis omnibus taceam ob temporis breuitatem) quod potius quàm peccatum dimitteret impunitum,

Nota septem virtutes in septē verbis. Luca 23.

Ibidem.

Ioan. 19.

Ibidem.

Matth. 27.

Marc. 5.

Lucæ 23.

Matth. 26.

Ioan. 19.

VI

Exemplum
in misericordia
& charitate
Dei erga
nos.
Thomas.

tanta voluit pati, quæ audistis: & potius, quàm nos damnaret ipsemet voluit pro nobis pati. Maior etenim fuit misericordia, secundùm S. Thomam, per quam voluit nostri misereri pro nobis satisfaciendo, quàm simpliciter dimittendo. Unde potestis notare misericordiam & charitatis eius exemplum. Si esset rex aliquis magnus vnicum habens filium, inter seruos verò suos haberet vnum, qui committeret crimen, scilicet læsæ maiestatis, scilicet quòd vellet Dominum suum in mortem tradere, vel interficere, vel aliquid tale morte dignum perpetrare: quapropter rex confestim seruum carceri manciparet (sicut iustitiæ lex iubet) interficiendum, licet alius seruum diligeret, & doleret, quòd in tale periculum, mortisq; damnationem cecidisset. Si tunc vnigenitus regis compatiens calamitati serui, rogaret patrem pro seruo, vt parceret vel dimitteret ei peccatum & pœnam mortis, quam meruerat, responderetquæ pater se velle, vt seruari possit seruus in vita: sed hoc sibi fieri non posse, quia lex iubet tale peccatum morte expiari, filius autem replicaret dicens: Ecce pater ego offero me tibi ad satisfaciendum pro seruo, ego volo ire in carcerem & mori pro seruo, tantum seruus maneat in vita: pater verò diceret: Bene, sic fiat, ego pœnam peccatum serui super te filio nœo, & seruus liberabitur. Ecce qualis charitas, qualis misericordia, tam patris, quàm filij erga seruum, quis sufficit enarrare? Tanta est, quòd non potest quis admirari satis. Et multo maior quàm si seruus gratis esset liberatus, quia iam non solum est seruatus à morte, sed etiam emptus per mortem filij regis. Quando ille seruus potest regratiari regi vel filio? Quicumque audierit talem amorem regis erga seruum, diceret eum factum infantum præ amore, quòd daret filium pro seruo. Et quisquis videret innocentem filium regis mori ex charitate pro seruo, nonne lugeret maxime & fletet super eum? Ecce sic est etiam, & multo amplius in proposito. Deus propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos, proprio filio suo non peperit, sed pro nobis omnibus tradidit illum. Et filius dedit in mortem animam suam, & cum sceleratis reputatus est. Et tamen quasi nemo est qui cum dolore & compunctione talem charitatem retractet: qui Deo deuotè gratias agat, & beneficium eius immensum recognoscat, qui ve patienti pro se filio compatiatur. Quantum putatis ille seruus (de quo prædixi) regem offenderet, & quanta pœna dignus foret, qui postquam sic esset à morte liberatus per vnigenitum regis, si beneficium hoc parui pendat, aut si Domino suo iterum infidelis existat. Nam sic ingratus Dominum & mandata eius contemnit. Ecce hoc nos facimus quotidie post tantam charitatem nobis exhibitam, Dominum Deum nostrum ita ceruicosa præsumptione offendimus & contemnimus, sine quo ad momentum non possumus viuere, & tamen non vlcisitur se de nobis, sed quotidie expectat pœnitentiam nostram, paratus nos recipere semper, quando cunque desideramus, paratus etiam esset mori (si necesse foret) quotiescunque expediret, iterum pro nobis. O quanta est misericordia Dei super peccatores etiam ingratos & inauratos, & quot nunquam conuertendos nouerit, quòd sustinet, & omnibus benefacit, etiam contemptus & iniuriatus. Nos autem charissimi sumus grati Deo, vel nunc incipiamus. Meditemur quotidie quilibet iuxta suam vocationem & possibilitatem, passionem eius, quia nihil est, quòd facere possumus, quòd

Ephes. 2.

1. Jo. 3.

Meditatio
passionis
Christi quid.

VI

quod Deo magis placeat & nostrę saluti profectuique plus expediat, quàm passionem Christi meditari, quia tempore etiam passionis eius fuit vnus de maioribus doloribus, quod sciuit passionem suam negligendam, id est, non recogitandam ab his, pro quibus patiebatur. Sed forte aliqui dicunt se nescire vel non posse meditari. Applicetis voluntatem ad hoc studium & incipiat: Dominus Iesus iuuabit vos, si non statim sentiretis deuotione, nihilominus perseueretis, quia velle esse deuotum & studere ad hoc, sepe maioris est meriti, quàm esse. Si tamen sunt adeo simplices aliqui, offerant Patrem nostrum, quę ex debito legunt vel alia in Articulos scilicet in angustiam, & in captiuitatem, accusationem falsam, conspurationem, &c. & petant virtutes quę in tali Articulo relucunt à Domino Iesu sibi dari. Vel saltem accipiant figura passionis ante se, id est, crucifixum, & pensent quid in quolibet membro passus sit. Huic membro siue illi dolori offerat vnum vel plura Patrem nostrum pro gratiarum actione. Quod si fecerimus, sentiemus quotidianam profectum in gratia Dei & virtutibus, & post finem passionis nostrę, id est, post finem miserę vitę nostrę, perueniemus ad requiem eternę glorię. Quam mihi & vobis omnibus cõcedat Iesus Christus Dominus nostrus, qui cum Patre & Sancto spiritu viuunt & regnat Deus per infinita secula seculorum. Amen.

PARTIS PRIMÆ HVIVS PRIMI TOMI,
qua vocatur pars Hyemalis, Finis.

IN SANCTISSIMA SOLEN-
NITATE RESVRECTIONIS

DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI,
Epistola B. Pauli Apost. I. Cor. V.

EXPURGATE vetus fermentum, ut sitis noua conspersio, sicut estis azymi. Etenim Pascha nostrum immolatus est CHRISTVS. Itaque epulemur non in fermento veteri, neque in fermento malitię & nequitię, sed in azymis sinceritatis & veritatis.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Inter Corinthios delictum detestabile ab vno magno peccatore fuerat admissum, de quo Paulus Corinthios, quia illum non corripuerunt, obiurgat, existimans hanc peccandi impunitam licentiam alijs fore in scandalum, quo facilius peccarent. Error nanque aut delictum vnius non raro vniuersę nocet communitati. Quę enim est illa bonitas, aut misericordia, vni parcere, & omnes in discrimen adducere? Ante hanc itaque lectionem Apostolus Paulus dixerat: Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpat? Sequitur igitur nunc: Expurgate

